

PRZEDMOWA

Prezentowany 125. tom *Prac Geograficznych* w całości został poświęcony problematyce rozwoju turystyki na obszarach górskich Karpat i Sudetów. Zawiera zbiór artykułów, w których autorzy reprezentujący ośrodki naukowe z Polski, Słowacji, Czech i Ukrainy omawiają zagadnienia wynikające z aktualnie podejmowanych badań i współczesnych kierunków rozwoju turystyki.

Zachodnia część Karpat i Sudety są regionami intensywnie zagospodarowanymi i użytkowanymi na cele turystyczne. Turystyka jest ważną, a dla niektórych miejscowości główną funkcją społeczno-gospodarczą. W pierwszej dekadzie XXI w. wyraźnie zarysował się na tych obszarach proces sukcesji funkcji, w którym odchodzi się od tradycyjnych form gospodarowania w kierunku sektora usługowego. W sektorze usług związanym bezpośrednio lub pośrednio z turystyką zachodzą zmiany ilościowe i jakościowe. Prowadzi się nowe inwestycje w bazie noclegowej, gastronomicznej i sportowo-rekreacyjnej, a obiekty już istniejące ulegają modernizacji lub transformacji funkcjonalnej.

Zamieszczony w tomie zestaw 11 artykułów pozwala na przedstawienie szerokiego spektrum zachodzących współcześnie zjawisk turystycznych w polskiej, czeskiej, słowackiej i ukraińskiej części Karpat, a także w polskich i czeskich Sudetach. Podkreśla ich charakter i specyfikę regionalną. Do najbardziej dynamicznych procesów na obszarze zachodnich Karpat należy rozwój infrastruktury dla turystyki narciarskiej. Zagadnienie to zostało omówione w kontekście nowych inwestycji oraz kierunków i barier modernizacji ośrodków narciarskich na Słowacji (A. Madziková, R. Klamár, M. Rosič, J. Kaňuk) i w Beskidach Czeskich (J. Havrlant), a także problematyki funkcjonowania wybranych polskich stacji narciarskich w warunkach konkurencji i oceny jakości oferowanych w nich usług (M. Mika, K. Krzesiwo). Turystyka narciarska została także ukazana jako czynnik indukujący proces urbanizacji turystycznej na przykładzie słowackiego ośrodka narciarskiego Donovaly (P. Čuka, B. Gregorová). Współczesnym tendencjom odpowiada także rozwój gospodarstw agroturystycznych w polskich Karpatach, który przedstawiono z uwzględnieniem jego funkcji społecznej w odniesieniu do mieszkańców wsi i turystów (K. Szpara). W tomie znajdują się także prace podejmujące, jak dotąd słabo rozpoznane, zagadnienia uwarunkowań, możliwości i kierunków rozwoju turystyki w Karpatach Ukraińskich (Ł. Quirini-Popławski oraz M. Hamkało i N. Kudła). W sytuacji swobody podróżowania coraz ważniejsza rola przypada studiom porównawczym, które podjęto na przykładzie problematyki rozwoju i kształtowania oferty uzdrowiskowej po polskiej i czeskiej stronie Sudetów (W. Ranozsek, K. Widawski). Prace zawierają także nowe ujęcia metodyczne, jakimi są próby waloryzacji dziedzictwa kulturowego dla turystyki na przykładzie Bieszczadów

(M. Durydiwka) i Sudetów (M. Duda-Seifert) oraz oceny uwarunkowań rozwoju funkcji turystycznej jednostek osadniczych (J. Więclaw-Michniewska).

Prezentowane prace, oprócz zawartej w nich problematyki i diagnozy zjawisk, wyznaczają także nowe pola badawcze. Za takie można uważać m.in.: kwestie konkurencyjności podmiotów i ośrodków turystycznych w wymiarze przestrzennym – regionalnym, krajowym i międzynarodowym, metodologiczne i metodyczne podstawy oceny wartości kulturowych dla turystyki, czy też programowanie i wdrażanie mechanizmów trwałego rozwoju turystyki. Należy także nadmienić, że zebranie i opracowanie w ramach jednego tomu tak zróżnicowanego zestawu zagadnień byłoby niemożliwe, gdyby nie doświadczenie wieloletniej współpracy naukowej między autorami prac, reprezentującymi w swoich krajach główne ośrodki badawcze, w których prowadzi się studia nad rozwojem turystyki na obszarach górskich.

Mirosław Mika